

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 2 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Lehmann

Protokolant: starszy sekretarz sądowy K. C.

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Z. N. zam. ul. (...) (...)-(...) W.

przeciwko Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. ul. (...) (...)-(...) W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego na rzecz powoda następujące kwoty pieniężne:

1. 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane przez niego skutki zdarzenia z dnia 1 października 2012 roku, w którym śmierć poniosła jego zona H. N. z ustawowymi odsetkami płatnymi do dnia zapłaty poczynając od dnia 24 marca 2013 roku,
2. 7.900 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez niego na postawienie nagrobka zmarłej H. N. z ustawowymi odsetkami płatnymi do dnia zapłaty poczynając od dnia 13 października 2014 roku,

I. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

II. kosztami niniejszego postępowania obciąża każdą ze stron w 1/2 części i w związku z tym:

1. odstępuje od obciążania stron nieuiszczoną opłatą sądową,
2. kosztem procesowego zastępstwa obciąża każdą ze stron we własnym zakresie,
3. nakazuje ściągnąć od powoda – z zasądzonego roszczenia – oraz od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w P.kwoty po 650 zł z tytułu nieuiszczonych wydatków dotyczących przeprowadzonych w niniejszej sprawie dowodów z opinii biegłych.

/-/ SSO Zofia Lehmann

Sygn. akt XII C 2264/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 września 2014 r., skierowanym przeciwko pozwanemu **Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.**, powód **Z. N.** wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz:

- 1) kwoty **130.000 zł** tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią żony H. N. z ustawowymi odsetkami od dnia 24 marca 2013 r. do dnia zapłaty,

2) kwoty **50.000 zł** tytułem odszkodowania z uwagi na znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powoda po śmierci żony z ustawowymi odsetkami od dnia 24 marca 2013 r. do dnia zapłaty,

3) kwoty **7.900 zł** tytułem odszkodowania w związku z postawieniem nagrobka H. N. z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty.

Powód domagał się ponadto zasądzenia od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz zwolnienia od kosztów sądowych w całości.

Powód podniósł, że w dniu 1 października 2012 r. na drodze publicznej K. - Ż. miał miejsce wypadek komunikacyjny polegający na tym, że H. N. została potrącona przez samochód ciężarowy marki M. o numerze rejestracyjnym (...) kierowany przez T. J.. W następstwie doznanych obrażeń ciała poszkodowana poniosła śmierć na miejscu. Sprawca zdarzenia T. J. został skazany prawomocnym wyrokiem z dnia 12 marca 2013 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w Ś.. W dacie zdarzenia samochód sprawcy wypadku objęty był ochroną ubezpieczeniową ze strony pozwanego w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, stwierdzoną polisą nr (...). W toku likwidacji szkody pozwany uznał swoją odpowiedzialność za skutki przedmiotowego zdarzenia co do zasady i wypłacił powodowi kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 6.180 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, odmówił zaś przyznania stosownego odszkodowania za pogorszenie się sytuacji życiowej powoda. Pozwany zaproponował jednak zawarcie ugody na kwotę 40.000 zł, lecz powód odmówił tej propozycji. Powód wskazał, że na podstawie art. 446 § 4 k.c. domaga się zapłaty kwoty 130.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznane w następstwie śmierci żony krzywdy. Nagła śmierć ukochanej żony drastycznie odmieniła dotychczasowe życie powoda, który w szczególności został pozbawiony jej wsparcia w codziennych sprawach i problemach. U powoda stwierdzono zaburzenia adaptacyjne typu depresyjnego, a we wrześniu 2013 r. miał epizod alkoholowy i podjął leczenie w warunkach stacjonarnych. Powód bardzo źle znosi samotność. Kwotę 20.000 zł w okolicznościach faktycznych sprawy powód ocenił jako zaniżoną, nie spełniającą kompensacyjnej roli, jaką winno pełnić zadośćuczynienie. Powód wskazał ponadto, że na podstawie art. 446 § 3 k.c. żąda zapłaty kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania, gdyż doszło do znacznego pogorszenia się jego sytuacji życiowej. Zmarła uzyskiwała dochód w wysokości 1.440 zł netto, nie miała innych źródeł dochodu, z kolei powód w dacie jej śmierci uzyskiwał dochód w kwocie 1.136 zł netto. Od listopada 2012 r. powód pobiera rentę rodzinną po zmarłej w kwocie około 1.189 zł, a od października 2013 r. podjął dodatkowe zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia za wynagrodzeniem w wysokości 1.000-1.200 zł netto. Powód i poszkodowana osiągalni dochód w podobnej wysokości i w równym stopniu przyczyniali się do zaspokajania potrzeb rodziny. Gdyby nie pomoc syna K. N. (1), który przyczynia się do utrzymania wspólnego gospodarstwa domowego, sytuacja finansowa powoda byłaby tragiczna. Na podstawie art. 446 § 1 k.c. powód domaga się również zapłaty kwoty 7.900 zł w związku z wydatkiem na postawienie nagrobka dla zmarłej żony, który to wydatek został potwierdzony fakturą VAT. Żądanie zapłaty odsetek ustawowych powód oparł o art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, właściwość miejscową Sądu uzasadnił natomiast treścią art. 20 ust. 1 tej ustawy (k. 1-11 akt).

Postanowieniem z dnia 6 października 2014 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych w postępowaniu przed Sądem I instancji (k. 111-111v akt).

W odpowiedzi na pozew z dnia 27 października 2014 r. pozwany **Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany przyznał, że w toku likwidacji szkody uiszczył na rzecz powoda kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 6.180 zł z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu, odmówił zaś spełnienia pozostałych żądań. Zdaniem pozwanego, poszkodowana przyczyniła się do przedmiotowego zdarzenia w 30%, co oznacza konieczność zastosowania art. 362 k.c. do świadczeń należnych osobom pośrednio poszkodowanym. Pozwany zakwestionował wysokość dochodzonego pozwem zadośćuczynienia, oceniając je jako wygórowane i nadmierne, nieuwzględniające kryteriów wypracowanych

w orzecznictwie w odniesieniu do instytucji zadośćuczynienia. Zdaniem pozwanego, między powodem a zmarłą nie istniał związek emocjonalny na tyle silny, że uzasadniałby przyznanie zadośćuczynienia we wnioskowanej pozwym kwocie. Pozwany zakwestionował ponadto żądanie zapłaty odszkodowania co do zasady i co do wysokości. W ocenie pozwanego roszczenie to nie zostało wykazane zgodnie z art. 6 k.c. Powód w chwili obecnej uzyskuje kwoty (renta rodzinna i wynagrodzenie za pracę) zbliżone do kwot, jakie uzyskiwał wspólnie ze zmarłą przed dniem 1 października 2012 r. Twierdzenia powoda o jego złej sytuacji materialnej nie zasługują na akceptację, skoro przyczynia się on do utrzymania swojego wnuka. Pozwany zakwestionował także koszty postawienia nagrobka dochodzone pozwym i podniósł, że powód nie wykazał, że wydatek w kwocie 7.900 zł odpowiadał „wydatkowi zwykle ponoszonemu w jego środowisku”. Zdaniem pozwanego, odsetki ustawowe od zadośćuczynienia lub odszkodowania należą się dopiero od daty wyrokowania, a wynika to m.in. z reguły zawartej w art. 316 § 1 k.c., w myśl której sąd ocenia sprawę według stanu z chwili orzekania (k. 117-123 akt).

Na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2015 r. strony konsekwentnie podtrzymały dotychczasowe stanowiska procesowe w sprawie (k. 222-223 akt).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Pozwany Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. prowadzi m.in. działalność ubezpieczeniową bezpośrednią i pośrednią w kraju i za granicą oraz organizuje i prowadzi inne usługi związane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy (...) w W. XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

Dowód : odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców strony pozwanej (k. 125-127v akt)

W dniu 1 października 2012 r. miał miejsce wypadek komunikacyjny na drodze K. – Ż., polegający na tym, że kierujący samochodem marki M. o nr rej. (...) wraz z naczepą M. o nr rej. (...) T. J. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym rozwijając prędkość 87km/h będącą w tym miejscu większą od dopuszczalnej i niewłaściwie obserwował pole jazdy, przez co doprowadził do zderzenia z jadącą w tym samym kierunku rowerzystką H. N., która w wyniku zderzenia doznała obrażeń wielonarządowych skutkujących jej śmiercią na miejscu zdarzenia.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt(...) przez Sąd Rejonowy w Ś. T. J. oskarżony o to, że dnia 1 października 2012 r. na drodze K. – Ż. kierując samochodem marki M. o nr rej. (...) wraz z naczepą M. o nr rej. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym rozwijając prędkość 87km/h będącą w tym miejscu większą od dopuszczalnej i niewłaściwie obserwując przedpole jazdy, przez co doprowadził do zderzenia z jadącą w tym samym kierunku rowerzystką H. N., która w wyniku zderzenia doznała obrażeń wielonarządowych skutkujących jej śmiercią na miejscu został uznany winnym przestępstwa z art. 177 § 2 k.k., za co wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby. Na podstawie art. 46 § 2 k.k. Sąd karny orzekł na rzecz pokrzywdzonego Z. N. nawiązkę w wysokości 4.000 zł.

Dowód : wyrok Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 12 marca 2013 r. (k. 36-37 akt), kopie dokumentów z akt szkody o numerze (...) (k. 131-172v akt)

W dacie wypadku samochód sprawcy zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej na podstawie zawartej z pozwanym zakładem ubezpieczeń umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, stwierdzonej polisą numer (...).

Dowód : kopie dokumentów z akt szkody o numerze (...) (k. 131-172v akt)

Powód Z. N. pozostawał w związku małżeńskim z poszkodowaną H. N. od dnia 4 czerwca 1983 r. Był to dla każdego z nich pierwszy związek małżeński. Ze związku małżeńskiego powoda z H. N. urodziło się dwoje synów - K. N. (1) i K. N. (2).

Dowód : odpis skrócony aktu małżeństwa powoda (k. 105 akt), zeznania powoda Z. N. (k. 186 akt)

Pismem z dnia 14 lutego 2013 r., doręczonym pozwanemu w dniu 22 lutego 2013 r., powód zgłosił mu szkodę i zwrócił się o przyznanie bezspornej kwoty zadośćuczynienia pieniężnego za śmierć osoby bliskiej w wysokości 120.000 zł, stosownego odszkodowania za pogorszenie się jego sytuacji życiowej po śmierci poszkodowanej w wysokości 80,000 zł i kwoty 6.764 zł z tytułu poniesionych kosztów pogrzebu.

Na mocy decyzji z dnia 9 kwietnia 2014 r. pozwany przyznał i wypłacił powodowi zadośćuczynienie w kwocie 20.000 zł i zwrócił mu koszty pogrzebu w wysokości 6.180 zł. Pozwany odmówił natomiast wypłaty stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powoda. Jednocześnie pozwany zaoferował zakończenie postępowania likwidacyjnego ugodą w łącznej wysokości 40.000 zł, jednak powód nie wyraził na powyższe zgody.

Dowód : decyzja pozwanego z dnia 9 kwietnia 2014 r. (k. 109-109v akt), kopie dokumentów z akt szkody o numerze (...) (k. 131-172v akt)

Powód uiścił kwotę 7.900 zł za wykonanie nagrobka granitowego dla zmarłej żony H. N..

Dowód : dokumentacja fotograficzna (k. 17 akt), faktura VAT nr (...) (k. 18 akt)

Powód liczy 56 lat, z zawodu jest mechanikiem maszyn i urządzeń przemysłowych. W dacie śmierci H. N. zatrudniona była jako kucharka w Przedszkolu w K. (pracowała w nim od dnia 12 kwietnia 1989 r.). Z tego tytułu uzyskiwała wynagrodzenie w kwocie 1.442,34 zł netto. Powód w tym czasie (do października 2013 r.) był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Rolnym Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Sp. z o.o. z siedzibą w (...) na stanowisku mechanika za wynagrodzeniem w wysokości 1.136 zł netto. Małżonkowie nie posiadali innych dochodów.

Od listopada 2012 r. powód otrzymuje rentę rodzinną po zmarłej, której wysokość od dnia 1 marca 2014 r. wynosi 1.189,68 zł netto. Od dnia 5 października 2013 r. powód jest dodatkowo zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w firmie Agencja Ochrony (...) z siedzibą w J. za wynagrodzeniem w kwocie 1.000-1.200 zł netto, w zależności od ilości przepracowanych godzin.

Małżonkowie zamieszkiwali wspólnie z synem K. N. (1) i jego żoną M. N.. Miesięczny koszt utrzymania gospodarstwa domowego wynosił około 2.982 zł, przy czym koszty te były ponoszone wspólnie przez czterech domowników, a mieściły się z nim następujące wydatki: 870 zł czynsz spółdzielczy plus opłaty za centralne ogrzewanie i ciepłe wody, 70 zł woda i ścieki, 20 zł wywóz odpadów, 100 zł energia elektryczna, 60 zł butla gazowa, 1.500 zł kupno żywności, 300 zł środki czystości i higieny, 50 zł telefon, Internet i abonament TV oraz 12 zł podatek od nieruchomości.

Powód spłaca kredyt gotówkowy w wysokości 8.400 zł na podstawie umowy kredytu zawartej z (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. ratą w kwocie 230 zł miesięcznie i kredyt hipoteczny w wysokości 66.000 zł na podstawie umowy zawartej z (...) S.A. z siedzibą w W. z ratą w wysokości 224 zł miesięcznie; kredyt ten został spłacony aktualnie do kwoty 31.000 zł, co skutkowało obniżeniem raty do 224 zł w skali miesiąca. Powód co miesiąc dokonuje zakupu lekarstw za kwotę około 100 zł oraz zniczy i kwiatów na grób żony za kwotę około 200 zł. Dodatkowo powód dobrowolnie przyczynia się do utrzymania swojego wnuka K. N. (3) kwotą po 200 zł miesięcznie. Umowa kredytu hipotecznego została zawarta przez powoda wspólnie z żoną i synem K. N. (1) z uwagi na wiek małżonków N. i ograniczenia zdolności kredytowej.

Miesięczne koszty utrzymania wspólnego gospodarstwa domowego od chwili śmierci poszkodowanej co do zasady nie uległy zmianie. W chwili obecnej w 2/3 częściach są one ponoszone przez K. N. (1) i jego żonę M..

Dowód : dokumenty obrazujące sytuację materialną powoda (k. 40-102 akt), potwierdzenie zameldowania na pobyt czasowy z dnia 5 marca 2013 r. (k. 104 akt), zeznania powoda Z. N. (k. 186 akt)

Powód i H. N. stanowili bardzo zgodne i udane małżeństwo, oparte na silnych więziach emocjonalnych i uczuciowych. Byli kochającym się i szanującym małżeństwem. Małżeństwo zawarli po 7 latach znajomości. Bezpośrednio po śmierci

żony powód udał się do psychiatry, pod opieką którego pozostawał od dnia 3 października 2012 r. przez pierwsze osiem miesięcy od daty zdarzenia – wizyty u psychiatry odbywały się co miesiąc. Następnie powód kontynuował leczenie psychiatryczne aż do kwietnia 2015 r. Specjalista zdiagnozował u powoda zaburzenia adaptacyjne typu depresyjnego. W związku z tym powód zażywał leki przeciwdepresyjne i zapobiegające nawrotom depresji (deprexol i anafri). Przez 182 dni powód przebywał na zwolnieniu lekarskim wystawionym przez lekarza psychiatrę. Po tym okresie powód powrócił do aktywności zawodowej.

Powód codziennie odwiedza grób zmarłej żony. Bardzo dba o jej mogiłę. H. N. stanowiła dla powoda ogromne wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, przy czym małżonkowie wychowali wspólnie dwoje synów, którzy założyli własne rodziny. Od 1987 r. powód zaczął nadużywać alkoholu w tak znacznym zakresie, że trzykrotnie poddawał się leczeniu odwykowemu. H. N. wspierała powoda w walce z chorobą alkoholową; na 5 lat przed jej śmiercią powodowi udało się pokonać ten nałóg i stał się abstynentem. We wrześniu 2013 r. powód miał epizod alkoholowy i aby uniknąć powrotu do nałogu zgłosił się do Zakładu (...) w C., gdzie przebywał od dnia 16 września 2013 r. do dnia 24 września 2013 r. Powód silnie przeżywa również to, że tragiczny w skutkach wypadek zdarzył się w miejscu oddalonym kilka kilometrów od domu na drodze, którą codziennie jeździ do miejsca zatrudnienia.

Aktualnie powód zamieszkuje wraz z synem K. N. (1) i synową M. N., która jest w ciąży. Syn K. N. (2) zamieszkuje wraz z rodziną w A., a co za tym idzie powód nie ma z nim kontaktu na co dzień. Krótco po śmierci żony powód przez kilka miesięcy zamieszkiwał w nieruchomości należącej do jego siostry Z. W., położonej w miejscowości K. nr 8, a następnie ponownie zamieszkał z synem K. N. (1) w miejscowości W..

Od października 2013 r. powód podjął się dodatkowego zatrudnienia, aby unikać sytuacji, w których przebywa sam w domu. Powód ocenia, że praca działa na niego terapeutycznie. Powód dużo czyta.

Powód jest po operacji przepukliny, ponadto stwierdzono u niego masywne zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowego.

Po śmierci żony powód przeżył ciężki stres przekraczający jego możliwości psychiczne, to zaś doprowadziło do wystąpienia zaburzeń adaptacyjnych połączonych z objawami depresyjnymi. Powód uważa się za w miarę pogodnego i samodzielnego w prowadzeniu domu, jednak nadal nie pogodził się ze stratą żony. W momentach, gdy ją wspomina, czy o niej rozmawia silnie się wzrusza i staje się płaczący. W chwili obecnej zachowuje abstynencję. Podjęte leczenie psychiatryczne pozytywnie wpłynęło na skrócenie okresu żałoby, niemniej bliscy powoda często obserwują u niego niepokój, przygnębienie, rozstrój emocjonalny i poczucie bezradności w obliczu tak drastycznej zmiany jakości życia. Jest to szczególnie widoczne w czasie świąt, kiedy spotyka się cała rodzina.

Dowód : dokumentacja lekarska dotycząca powoda (k. 19-35, 38-39, 103, 106-108, 181 akt), potwierdzenie zameldowania na pobyt czasowy z dnia 5 marca 2013 r. (k. 104 akt), zeznania świadków Z. W. (k. 185 akt), M. K. (k. 186 akt), K. N. (2) (k. 186 akt), K. N. (1) (k. 186 akt), zeznania powoda Z. N. (k. 186 akt)

Powód po wypadku komunikacyjnym w dniu 1 października 2012 r. i nieoczekiwanej śmierci żony doznał szeregu ujemnych konsekwencji dla swojego stanu zdrowia – powód doznał wstrząsu psychicznego, stresu, zaburzeń adaptacyjnych do nowej sytuacji spowodowanej brakiem żony i matki dzieci, obniżonym nastrojem i spadkiem motywacji do własnej aktywności i odgrywania ról społecznych. W chwili obecnej występują łagodne objawy obniżonego nastroju i łatwość wzruszania się na wspomnienie o tragicznej śmierci żony. W aktualnej sytuacji powoda wskazana jest terapii psychiatryczna – farmakoterapia. Zaniechanie tej terapii przez powoda może skutkować przedłużaniem cierpień psychicznych i opóźnieniem wystąpienia poprawy w jego stanie zdrowia.

Powód nie doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, natomiast długotrwały uszczerbek na jego zdrowiu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2012 r. – tabela uszczerbków na zdrowiu stanowiąca Załącznik do tego rozporządzenia - poz. A uszkodzenia głowy punkt 10 zaburzenia adaptacyjne będące

następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń środkowego układu nerwowego podpunkt a) długotrwały uszczerbek na zdrowiu - wynosi 5%.

Dowód : opinia sądowa psychiatryczno-psychologiczna z dnia 15 maja 2015 r. (k. 197-206 akt)

Przechodząc do oceny dowodów Sąd wskazuje, że w znacznej części stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów, które strony załączyły do akt sprawy. Dokumenty urzędowe, a za takie uznać trzeba w/w orzeczenie sądowe i odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców pozwanego, oceniono jako wiarygodne. Odpowiadały one dyspozycji art. 244 § 1 k.p.c., zgodnie z treścią którego dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W postępowaniu cywilnym dokument prywatny stanowi natomiast dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie - art. 245 k.p.c. Za takie dokumenty należy uznać m.in. obejmujące korespondencję stron przed zawiśnięciem niniejszego sporu. Zostały także ocenione przez Sąd jako wiarygodne.

Autentyczność dokumentów prywatnych i urzędowych oraz prawdziwość treści dokumentów urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron w oparciu o treść art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c. Sąd rozpoznający przedmiotowy spór również nie znalazł podstaw do tego, by uczynić to z urzędu. Tym samym okazały się przydatne przy dokonywaniu ustaleń faktycznych w sprawie. Żadna ze stron nie zakwestionowała treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a to pozwoliło na potraktowanie tych kopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd pozytywnie ocenił przydatność opinii sądowej psychiatryczno-psychologicznej z dnia 15 maja 2015 r. opracowanej przez biegłych sądowych J. T. i N. K.. Strony nie zgłosiły żadnych zarzutów do tej opinii, również Sąd nie znalazł podstaw, aby jej moc dowodową zakwestionować. Co za tym idzie, Sąd uznał, że opinia ta dostarczyła tzw. wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. w dziedzinie psychiatrii i psychologii.

Opinia ta została opracowana przez osoby obce do stron, a zatem niezainteresowane tym, aby w sprawie zapadło korzystne rozstrzygnięcie dla którejkolwiek z nich. Osoby te jawiły się jako obiektywne i bezstronne. Znane jest Sądowi z urzędu wieloletnie doświadczenie tych osób na polu praktyki i teorii. Z lektury tej opinii wynika, że biegli analizując sytuację powoda w należy sposób skonfrontowali ją z wiedzą – odpowiednio – psychiatryczną i psychologiczną. Opinia ta posiada wymagane przez przepis art. 285 § 1 k.p.c. uzasadnienie. Cechuje się logiką, spójnością i konsekwencją wniosków, nie zawiera ponadto twierdzeń wzajemnie sprzecznych, które uniemożliwiłyby poczynienie ustaleń w aspekcie funkcjonowania powoda w tych dwóch sferach po tragicznej śmierci jego żony H. N. w dacie 1 października 2012 r.

Zdaniem Sądu na pozytywną ocenę zasługują również zeznania zawnioskowanych przez powoda świadków w przedmiocie zmiany jego szeroko rozumianej sytuacji życiowej po dniu 1 października 2012 r. Taka ocena tych zeznań wynika m.in. z tego, że pozwany nie naprowadził materiału dowodowego, z którego wynikałyby okoliczności odmienne od relacjonowanych przez świadków. Ponadto w znacznej części ich zeznania znajdowały potwierdzenie w treści dokumentów załączonych do pozwu i odpowiedzi na pozew. Co prawda zawnioskowani świadkowie to przede wszystkim osoby bliskie powodowi (synowie powoda i jego siostra), a zatem zachodziła obawa, że będą relacjonować fakty w korzystnym dla powoda świetle, to trzeba jednak pamiętać, że z racji tej bliskości mieli doskonały wgląd w sytuację osobistą powoda przed i po dniu 1 października 2012 r. Zwłaszcza synowie powoda mogli opisać przebieg małżeństwa rodziców, w tym potwierdzić okoliczność ogromnej pomocy ze strony H. N. w walce męża z chorobą alkoholową. Pozytywnie oceniono zatem tę część ich zeznań, w której scharakteryzowali, jak dalece zmieniło się funkcjonowanie powoda po nagłej śmierci żony. O tym, że powód nie był w stanie poradzić sobie z jej śmiercią świadczy chociażby fakt natychmiastowego udania się do psychiatry i podjęcia leczenia psychiatrycznego, które jest nadal kontynuowane. Powód podjął także czynności niezbędne dla niego aby nie powrócić do nadużywania alkoholu. Co do zasady jako wiarygodne oceniono ich zeznania w kwestii dotyczącej stopy życiowej małżonków N.. W tym zakresie zeznania świadków korespondowały z dokumentami załączonymi do pozwu, dotyczącymi sytuacji materialnej powoda

i jego żony. Niezależnie od pozytywnej oceny ich zeznań Sąd był zobligowany do samodzielnej oceny, czy doszło do znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powoda po śmierci osoby bliskiej w rozumieniu art. 446 § 3 k.c.

Konsekwentnie, Sąd uznał za wiarygodne zeznania powoda. Znajdowały one potwierdzenie w omówionym wyżej materiale dowodowym, którego wiarygodność została przez Sąd zaaprobowana. W żaden sposób nie można ocenić jego zeznań jako przejawionych na użytek niniejszego postępowania, jeśli chodzi o konieczność dostosowania się do nowej sytuacji po dniu 1 października 2012 r. Wierzyć należy powodowi, że zasadnie oczekiwał, że wraz z żoną doczekają się spokojnej starości, będą cieszyć się z wnuków i spędzać wspólnie wolny czas po tym, jak przejdą na emeryturę. W tej sytuacji wiarygodnie brzmią słowa powoda, że planów tych został w sposób niezawiniony nieodwracalnie pozbawiony. Dano mu wiarę, że codziennie kultywuje pamięć po zmarłej żonie odwiedzając jej mogiłę, zanosząc świeże kwiaty i zapalając znicze. Widoczne było w czasie składania przez niego zeznań, że powód jest bardzo wrażliwy, wręcz płaczący na samo wspomnienie swojej żony. To wszystko zaś daje autentyczność jego wypowiedzi, spontaniczność i szczerść, mimo że powód jest osobą bezpośrednio zainteresowany w tym, aby Sąd wydał korzystny dla niego wyrok. Jeśli chodzi o stan zdrowia powoda, to jego słowa potwierdza opinia z dnia 15 maja 2015 r. Pozytywnie Sąd odniósł się również do tego fragmentu jego zeznań, w którym opisuje swoją aktualną sytuację materialną; zeznania te potwierdza treść dokumentów załączonych do pozwu w postaci zaświadczeń o zatrudnieniu i uzyskiwanych dochodach oraz decyzji rentowych. Reasumując, Sąd nie znalazł podstaw, aby odmówić mocy dowodowej obszernej relacji powoda tym bardziej, że znajdowała ona również potwierdzenie w zasadach logiki i doświadczenia życiowego. Te ostatnie jednoznacznie wskazują, jak dalece ujemne skutki wiąże się z nagłą śmiercią współmałżonka.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenia powoda zasługiwały na częściowe uwzględnienie.

Niesporną okolicznością w rozpatrywanej sprawie jest odpowiedzialność pozwanego z uwagi na zawartą przez właściciela w/w pojazdu i pozwanego umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody związane z ruchem tych pojazdów. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność w postępowaniu likwidacyjnym dotyczącym szkody (krzywdy) na osobie, uiszczając na rzecz powoda m.in. kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę z art. 446 § 4 k.c.

Podstaw odpowiedzialności cywilnoprawnej pozwanego za skutki zdarzenia z dnia 1 października 2012 r. należy upatrywać w postanowieniach przepisów art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c. i nast. zamieszczonych w Tytule XXVII pt. „Umowa ubezpieczenia” Księgi III Kodeksu cywilnego pt. (...), w tym art. 821 k.c., art. 822 § 1 k.c. umieszczonych w Dziale II tego Tytułu pn. (...) majątkowe”. Przepisy te uzupełniają postanowienia kodeksu cywilnego dotyczące ogólnych zasad odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu deliktu prawa cywilnego (czynu niedozwolonego), tj. art. 415 k.c. i art. 436 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 435 k.c.

Zgodnie z art. 415 k.c., kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Co do zasady więc odpowiedzialność za czyn niedozwolony w polskim systemie prawnym została oparta na zasadzie winy, a art. 415 k.c. jest tego normatywnym wyrazem.

Stosownie do treści art. 436 § 1 k.c. odpowiedzialność przewidzianą w art. 435 k.c. (tj. za szkodę na osobie lub mieniu) ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. W razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody wymienione osoby mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Również tylko na zasadach ogólnych osoby te są odpowiedzialne za szkody wyrządzone tym, których przewożą z grzeczności (art. 436 § 2 k.c.).

Zaistnienie w trakcie zdarzenia w dniu 1 października 2012 r. przesłanek określonych w art. 435 k.c. i art. 436 § 1 k.c. nie budzi jakichkolwiek zastrzeżeń, skoro dotyczą one mechanicznego środka komunikacji poruszającego się za pomocą sił przyrody i pozostającego w ruchu (w/w samochód osobowy). Treść przepisu art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. reguluje zasady odpowiedzialności samoistnych posiadaczy mechanicznych środków komunikacji poruszanych za

pomocą sił przyrody za szkodę na osobie lub mieniu. Odpowiedzialność ta w niniejszej sprawie -z uwagi na potrącenie rowerzystki H. N.- opiera się na zasadzie winy.

Postawę odpowiedzialności pozwanego stanowią także przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (opubl. Dz.U. 2003 r., Nr 124, poz. 1151 ze zm.), obowiązującej w chwili zaistnienia zdarzenia, w którym poniosła śmierć H. N.. Treść art. 9 tej ustawy uzasadnia właściwość miejscową tutejszego Sądu Okręgowego. Na jej gruncie aktualny jest również podział na ubezpieczenia dobrowolne i obowiązkowe. Do kategorii tych drugich należy ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, wymienione w art. 3 i 4 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.).

W świetle treści art. 361 § 1 k.c. nie budzi najmniejszych wątpliwości związek przyczynowy między zdarzeniem mającym miejsce w dniu 1 października 2012 r., w którym poniosła śmierć na miejscu H. N., a doznaniem przez powoda krzywdy w następstwie jej śmierci jako osoby bliskiej powodowi. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powód w sposób niebudzący wątpliwości wykazał zgodnie z treścią art. 6 k.c. istnienie między tymi dwoma elementami stanu faktycznego normalnego związku przyczynowego, co uruchomiło po jego stronie żądania odszkodowawcze z art. 446 § 4 k.c. Jednocześnie powód nie wykazał stosownie do art. 6 k.c., że na skutek śmierci żony nastąpiło znaczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej.

W tym miejscu wymaga wskazania, że pozwany nie udowodnił przyczynienia się poszkodowanej H. N. do tragicznego w skutkach zdarzenia, co uruchamiałoby konieczność zastosowania przez Sąd dyspozycji art. 362 k.c. i umniejszenia o zakres przyczynienia się należnych powodowi świadczeń. Co prawda pozwany zgłosił w tej materii stosowne wnioski dowodowe (dowód z opinii technika rekonstrukcji wypadków), a Sąd dowód ten dopuścił wydając w toku rozprawy stosowne postanowienie, pozwany nie uiścił zaliczki na poczet tego dowodu, w związku z czym nie przekazano akt biegłemu sądowemu. Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby dowód ten przeprowadzać tymczasowo na koszt Skarbu Państwa, albowiem pozwany jest przedsiębiorcą generującym znaczne obroty, a co za tym idzie w jego interesie było uiszczenie przedmiotowej zaliczki. Poza tym pozwany nie przedstawił jakiegokolwiek innego dowodu, który wskazywałby na przyczynienie się poszkodowanej do zdarzenia w dniu 1 października 2012 r. Co za tym idzie, Sąd uznał te twierdzenia pozwanego za opracowane wyłącznie na użytek sprawy, niewykazane w świetle art. 6 k.c.

Powód Z. N. jest osobą najbliższą zmarłej H. N. w rozumieniu art. 446 k.c., który to przepis określa rodzaje roszczeń osób pośrednio poszkodowanych czynem niedozwolonym.

Zwrot „najbliżsi członkowie rodziny zmarłego” użyty w § 3 i § 4 art. 446 k.c. obejmuje osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego oraz istniał faktyczny stosunek bliskości ze zmarłym. Są to najczęściej dziecko zmarłego, małżonek, jak i np. konkubent.

W sytuacji śmierci osoby najbliższej ustawodawca przewidział dla osób tzw. pośrednio poszkodowanych deliktem prawa cywilnego cztery rodzaje roszczeń z art. 446 k.c. Przepis ten stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 444 k.c. i art. 445 k.c., iż roszczenia odszkodowawcze należą się wyłącznie osobom bezpośrednio poszkodowanym czynami niedozwolonymi. Warunkiem ich zastosowania jest śmierć poszkodowanego, na skutek doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, bez względu na to, kiedy nastąpiła śmierć poszkodowanego bezpośrednio.

Niniejszym pozwem powód dochodził uzupełniającego zadośćuczynienia w wysokości 130.000 zł. Jest niesporne, że w toku likwidacji szkody pozwany uiścił powodowi kwotę 20.000 zł tytułem tego świadczenia. W ocenie Sądu powód wykazał zasadność dopłaty na jego rzecz jego tytułem kwoty 80.000 zł.

Zgodnie z treścią art. 446 § 4 k.c., sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Instytucja ta jest reakcją ustawodawcy na konieczność zwiększenia ochrony ofiar zdarzeń kryminalnych oraz ma na celu zrekompensowanie krzywdy za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą osoby najbliższej. Naruszenie tego prawa stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr osobistych, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. W przypadku gdy uprawniony z art. 446 § 4 k.c. stał się osobą samotną a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny strata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny. Krąg osób uprawnionych do tego roszczenia jest taki sam, jak w art. 446 § 3 k.c. Jest to oczywiście roszczenie niezależne rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia z art. 446 § 3 k.c., bowiem ustawodawca dla każdego z nich sformułował inne przesłanki. Jak wskazuje się w literaturze ustalenie wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. winno nastąpić wg kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 k.c., art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.) z uwzględnieniem ciężaru gatunkowego naruszonego dobra.

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensata doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym sytuacji (teza 2 wyroku SA w Krakowie z dnia 9 listopada 2012 r., I ACa 1018/12, LEX nr 1236698). Podobnie jak w przypadku zadośćuczynień opartych o inne przepisy Kodeksu cywilnego (np. art. 445 § 1 k.c.) także zadośćuczynienie z art. 446 § 4 k.c. musi mieć charakter kompensacyjny a jego wysokość musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, co nie oznacza, że w pełni zrekompensuje ono tę krzywdę. Nie jest bowiem możliwym zrekompensowanie krzywdy w postaci utraty najbliższej osoby, trudno bowiem taką krzywdę zmierzyć bądź policzyć. Jakkolwiek znane jest Sądowi rozpoznającemu niniejszą sprawę orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące przyznawania umiarkowanych kwot zadośćuczynień, to jednak nowsze orzecznictwo tego Sądu wyraźnie wskazuje, że nie jest możliwe kierowanie się wyłącznie kryterium najniższych wynagrodzeń, jakie osiągane są w społeczeństwie, czy ustalanie kwot zadośćuczynień z odniesieniem się do stopy życiowej najbiedniejszej części społeczeństwa. Widoczny jest bowiem nurt wzbogacenia części społeczeństwa, a zatem kwota zadośćuczynienia musi uwzględniać także tę tendencję.

Naprowadzony w sprawie materiał dowodowy nakazuje uwzględnić to roszczenie powoda w zakresie kwoty 80.000 zł. Nie można przejść obojętnie obok faktu, że powód pozostawał w związku małżeńskim z H. N. od 1983 r., a zatem prawie 30 lat. Był to pierwszy związek małżeński dla nich, z którego pochodziło dwoje synów. Co prawda, powód ma bardzo dobry kontakt z synami i ich rodzinami, niemniej skutkiem śmierci żony stał się osobą samotną, albowiem z uwagi na wiek istnieje wysokie prawdopodobieństwo tego, że powód nie założy już nowej rodziny. Z zeznań świadków oraz opinii psychiatryczno-psychologicznej wynika, że bezpośrednio po śmierci żony powód był w tak złym stanie psychicznym, że niezbędne było dla niego natychmiastowe udanie się do psychiatry, u którego leczenie kontynuuje (aktualnie wizyty te odbywają się z mniejszą częstotliwością), i poddanie się leczeniu farmakologicznemu lekami przeciwdepresyjnymi. U powoda stwierdzono zaburzenia adaptacyjne z epizodem depresyjnym. Co więcej, we wrześniu 2013 r. powód miał epizod alkoholowy, w związku z którym podjął się leczenia w Zakładzie w C. tak aby uniknąć nawrotu uzależnienia od alkoholu, co tylko potwierdza, jak głęboko i gwałtownie przeżył śmierć żony. W ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy Sąd nie mógł zaakceptować sugestii strony pozwanej, że powód nie wykazał szczególnej więzi ze zmarłą żoną, która uzasadniałaby przyznanie mu wyższej kwoty zadośćuczynienia. Silnej emocjonalnej i uczuciowej więzi między powodem, a poszkodowaną upatrywać należy chociażby w tym, że od 1987 r. powód zaczął borykać się z uzależnieniem od alkoholu, które było tak znaczne, że trzykrotnie powód korzystał z leczenia odwykowego. Przez ten cały czas żona wspierała go w walce z chorobą i nigdy nie zdecydowała się go opuścić z tej przyczyny. Doświadczenie życiowe często pokazuje, że na skutek uzależnienia od alkoholu rozpadają się małżeństwa, gdy nałóg jednego małżonka skutkuje tym, że trudno mówić o prawidłowym funkcjonowaniu rodziny. W rozpatrywanej sprawie mimo trudności małżeństwo powoda trwało, co tylko potwierdza, jak silne więzi łączyły małżonków. Nagła śmierć żony skutkowałą tym, że powód zmuszony był zaniechać aktywności zawodowej, a na zwolnieniu lekarskim przebywał 182 dni. Nagła i nieprzewidywalna śmierć żony odbiła się niekorzystnie na zdrowiu powoda zarówno w aspekcie psychicznym jak i fizycznym. Powód doznał ogromnego uczucia pokrzywdzenia, co doprowadziło go do zaburzeń adaptacyjnych z epizodem depresji, jak również doznał ograniczenia sił fizycznych, co uniemożliwiło mu funkcjonowanie w aspekcie zawodowym. Doznania przez powoda krzywd upatrywać należy zatem w nieodwracalnym naruszeniu jego prawa do

życia w pełnej rodzinie i posiadania małżonka. Powód z dniem 1 października 2012 r. został na zawsze pozbawiony wsparcia i miłości ze strony żony. H. N. nie zmarła na skutek ciężkiej, nieuleczalnej choroby, gdzie bliscy mogą przygotować się na śmierć małżonka, rodzica czy dziecka życia, lecz wskutek deliktu prawa cywilnego – przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. Tymczasem powód zasadnie mógł oczekiwać, że z żoną doczekają spokojnej starości, będą cieszyć się z wnuków, a jeśli zdrowie im na to pozwoli, również pomagać w opiece nad nimi. Plany powoda związane z żoną i wspólnym spędzaniem wolnego czasu na emeryturze zostały zniweczone. Wszystkie te okoliczności nie zezwalają na zasądzenie na rzecz Z. N. niższej kwoty zadośćuczynienia aniżeli 80.000 zł. Tylko tak ukształtowana kwota pełni przydaną jej przez ustawodawcę funkcję kompensacyjną. Tak ustalone zadośćuczynienie nie będzie bezpodstawnie wzbogacać powoda, ale pomoże mu w pełniejszym zaspokojeniu jego potrzeb. Uwzględnia ono ustaloną niezwykle silną więź, jaka łączyła małżonków N., a która w dniu 1 października 2012 r. została nieodwracalnie przerwana. Skutki zdarzenia z dnia 1 października 2012 r. rozciągnęły się na całe życie powoda. Osobisty kontakt z powodem na sali rozpraw i ogromne wzruszenie, jakie towarzyszyło składaniu przez niego zeznań wskazuje jednoznacznie, że powód nadal niezwykle ciężko przeżywa śmierć żony.

Mając wszystkie te okoliczności na uwadze, zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę **80.000 zł** tytułem zadośćuczynienia za doznane przez niego skutki zdarzenia z dnia 1 października 2012 r., w którym śmierć poniosła jego żona H. N. z ustawowymi odsetkami płatnymi do dnia zapłaty poczynawszy od dnia 24 marca 2013 r. – punkt **I.1.** sentencji wyroku, a ponad tę kwotę powództwo oddalono – punkt **II** sentencji wyroku.

Za oddaleniem powództwa ponad kwotę 80.000 zł przemawia to, że ostatecznie żądana kwota 130.000 zł jawiła się jako wygórowana i nadmierna. Powód otrzymał od pozwanego kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia, a zatem łączna kwota 100.000 zł jawi się jako wystarczająca. Powód sam przyznał, że powrócił do pracy, co pozytywnie na niego wpływa. Powód na samo wspomnienie żony bardzo silnie wzrusza się i staje się płaczący, niemniej podjęte przez niego leczenie farmakologiczne zaraz po jej śmierci pozytywnie przyczyniło się do skrócenia przeżywania żałoby.

O odsetkach ustawowych od powyższej kwoty orzeczono w oparciu o treść art. 481 § 1 k.c., jako o odsetkach za opóźnienie, przychylając się do wniosku powoda i ustalając datę początku ich płatności zgodnie z żądaniem sformułowanym w pozwie. Skoro dłużnik jest zobowiązany spełnić świadczenie w świetle art. 455 k.c. niezwłocznie, to w razie uchybienia terminowi powódce należą się odsetki za zwłokę (art. 481 § 1 k.c.). Nie było podstaw do ustalenia daty początku ich płatności od daty wyrokowania, aczkolwiek znany jest Sądowi kierunek orzecznictwa dopuszczający takie rozwiązanie. Nie jest on jednak jedynym kierunkiem, albowiem proponowane są w licznych orzeczeniach tego Sądu również inne rozwiązania np. polegające na zasądzeniu odsetek ustawowych od daty doręczenia odpisu pozwu przeciwnikowi procesowemu. Sąd miał na uwadze treść przepisu art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 12, poz. 1152 ze zm.) i 30-dniowy termin likwidacji szkody z niego wynikający. Powód zgłosił żądania pozwanemu pismem z dnia 14 lutego 2013 r., a zatem żądanie zapłaty odsetek ustawowych od daty 24 marca 2013 r. uwzględnia upływ terminu z cyt. art. 14 ust. 1 i 2 w/w ustawy.

Zgodnie z treścią art. 446 § 1 k.c., jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

Granice obowiązku zwrotu kosztów pogrzebu wyznaczają zwyczaje przyjęte w danym środowisku. Sformułowanie „zwyczaje przyjęte w danym środowisku” należy rozumieć jako zwykle ponoszone wśród określonego kręgu podmiotów koszty związane z pochowaniem zmarłego. Z kolei ustalając „zwyczaje panujące w danym środowisku” należy kierować się kryteriami obiektywnymi, oczywiście odniesionymi do pewnego kręgu podmiotów.

Sąd uznał to żądanie powoda zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Wydatek w kwocie 7.900 zł poniesiony przez powoda potwierdza faktura VAT załączona do pozwu. Co prawda, pozwany podnosił, że powód winien wykazać, że kwota ta odpowiadała zwyczajom przyjętym w danym środowisku, to w ocenie Sądu stanowisko pozwanego było nie do przyjęcia, albowiem zmierzało do przerzucenia ciężaru dowodu tej okoliczności na powoda. Zdaniem Sądu,

jeśli pozwany kwestionował wydatek rzędu 7.900 zł to na nim zgodnie z treścią art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodu okoliczności, że w miejscowości, w której powód wraz z żoną zamieszkiwał panujące zwyczaje ukształtowały praktykę stawiania nagrobków za niższe ceny. Pozwany kwestionując ten wydatek nie przedłożył nawet przykładowych ofert nagrobków z tego rejonu (...), w którym powód zamieszkuje, co pozwoliłoby chociażby na pobieżną weryfikację kwoty widniejącej na fakturze VAT załączonej przez powoda do pozwu.

Powyższe okoliczności w pełni uzasadniają przyznanie powodowi od pozwanego kwoty **7.900 zł** tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez niego na postawienie nagrobka zmarłej H. N. z ustawowymi odsetkami płatnymi do dnia zapłaty poczynając od dnia 13 października 2014 r. – punkt **I.2.** sentencji wyroku.

O odsetkach ustawowych od tej kwoty Sąd orzekł zgodnie z treścią pozwu. Jak wynika ze zwrotnego potwierdzenia odbioru na k. 114 akt odpis pozwu z załącznikami pozwany odebrał w dacie 13 października 2014 r. Z tą chwilą pozwany miał wiedzę co do zakresu roszczeń powoda, a jako profesjonalista winien był obiektywnie ocenić zasadność tego roszczenia nie narażając się na dalsze odsetki ustawowe za zwłokę w zapłacie tego świadczenia.

Powód domagał się ponadto zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz odszkodowania w kwocie 50.000 zł w oparciu o brzmienie art. 446 § 3 k.c. Przepis ten stanowi, że Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Powództwo w tej części - zdaniem Sądu - nie zasługiwało jednak na uwzględnienie.

Z pogorszeniem sytuacji życiowej należy utożsamiać sytuację, gdy śmierć bezpośrednio poszkodowanego wywołuje różnorodne następstwa, przejawiające się w uszczerbku poniesionym przez inne podmioty w postaci przykładowo uczucia osamotnienia i trudności życiowych, osłabienia energii życiowej, przyspieszenia choroby. Odszkodowanie z § 3 art. 446 k.c. obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnieniu przy zasądzeniu renty, choć są to szeroko pojęte szkody majątkowe, pomimo tego, że są nieuchwytnie lub trudne do wymierzenia i obliczenia, ale prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Chodzi tutaj nie tylko o pogorszenie obecnej sytuacji materialnej, ale także obejmuje przyszłe szkody majątkowe często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, aby śmierć żony skutkowałą znacznym pogorszeniem się jego sytuacji życiowej. Przede wszystkim, jeśli chodzi o aspekt materialny, to do chwili śmierci H. N. małżonkowie N. utrzymywali się ze swoich wynagrodzeń i nie mieli innych źródeł dochodu. Prowadzili wspólne gospodarstwo domowe z synem K. N. (1) i jego żoną M. N., co oznaczało dzielenie się wydatkami na jego utrzymanie, które oscyływały w kwocie 2.900 zł. Po dniu 1 października 2012 r. powód uzyskuje rentę rodzinną po zmarłej żonie, a dodatkowo zarobkuje na umowę zlecenie. W tym aspekcie jego sytuacja jest taka sama, gdyż posiada dwa źródła dochodu w zbliżonej wysokości, jeśli chodzi o swoje i H. N. zarobki przed dniem 1 października 2012 r. Powód nadal zamieszkuje z synem K. N. (1) i synową M. N.. Nadal wymienieni dzielą się wydatkami na jego utrzymanie. Nie jest więc tak, że sytuacja materialna powoda stała się wręcz dramatyczna nawet, jeśli uwzględni się dwie raty kredytowe, jakie powód uiszcza. Co więcej powód przekazuje na rzecz wnuka K. N. (3) po 200 zł miesięcznie, a zatem jest w stanie wygospodarować tę kwotę z domowego budżetu bez uszczerbku w swoim utrzymaniu. Co prawda powód wywodził, że syn K. N. (1) zamierza wraz z żoną wybudować nowy dom, ale twierdzenia te brzmią nieprzekonująco, jeśli zważy się, że powód wraz z żoną i wyżej wymienionym zaciągnęli kredyt hipoteczny dotyczący nieruchomości, w której aktualnie zamieszkują – w (...)/6.

Jeśli chodzi o osłabienie energii życiowej powoda to jest niesporne, że powód pozostawał na zwolnieniu lekarskim przez 182 dni, ale nie był przez ten czas pozbawiony dochodu. W chwili obecnej powód podjęcie dodatkowego zatrudnienia traktuje terapeutycznie i ocenia, że wyjście do pracy „i ludzi” pozwala mu zapominać chociaż na trochę o smutnych przeżyciach związanych z gwałtowną stratą żony.

Konsekwentnie, w zakresie tym powództwo oddalono jako niewykazane zgodnie z treścią art. 6 k.c. – punkt **II** sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął w punkcie **III** sentencji wyroku.

Na koszty te składała się opłata sądowa od pozwu, wydatki na poczet dowodu z opinii biegłych i wynagrodzenie pełnomocników procesowych stron.

Z uwagi na to, że powód wygrał niniejszą sprawę w około 1/2 części, Sąd zastosował art. 100 k.p.c. i rozłożył koszty procesu na strony po połowie.

Powyższe oznacza, że koszty procesowego zastępstwa obciążać będą strony we własnym zakresie. Wynagrodzenie pełnomocników procesowych stron Sąd ustalił na kwotę **3.617 zł** wg § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.jedn. Dz.U. 2013 r., poz. 490) z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Tę ostatnią bowiem traktować należy jako wydatek niezbędny i celowy w rozumieniu art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Sąd zdecydował jednocześnie o odstąpieniu od obciążania stron nieuiszczoną opłatą sądową od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód został zwolniony. Wysokość tej opłaty wyznaczał w rozpoznawanej sprawie art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.jedn. Dz.U. 2014 r., poz. 1025) - dalej również jako u.k.s.c. Konieczne natomiast stało się nakazanie ściągnięcia od stron na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w P.kwot po **650 zł** tytułem nieuiszczonych wydatków dotyczących przeprowadzonych w niniejszej sprawie dowodów z opinii biegłych. Łączny koszt dowodu z opinii biegłych stanowił kwotę **1.298,64 zł**. Brak było podstaw do tego, aby również od tych kosztów sądowych strony zostały zwolnione. Przy czym, wobec powoda zastosowanie znajduje art. 113 ust. 2 punkt 1 u.k.s.c.

/-/ SSO Zofia Lehmann

Sygn. akt XII C 2264/14

ZARZĄDZENIE

- 1) proszę odnotować w kontrolce uzasadnień,
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda i pełnomocnikowi pozwanego,
- 3) akta sprawy przedłożyć za 14 dni od dnia doręczenia lub z apelacją.

P., dnia 29 września 2015 r.

/-/ SSO Zofia Lehmann